

Sygn. akt I ACz 240/14

POSTANOWIENIE

Dnia 25 kwietnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Marek Klimeczak

po rozpoznaniu w dniu 25 kwietnia 2014 r. na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa **A. L.**

przeciwko (...) **S.A. w W.**

o zapłatę

na skutek zażalenia powódki

na postanowienie Sądu Okręgowego w Rzeszowie
z dnia 27 lutego 2014r. sygn. akt I C 1838/13

p o s t a n a w i a:

I. zmienić zaskarżone postanowienie o tyle, że zwalnia powódkę A. L. od opłat sądowych w ¾ częściach,

II. oddalić zażalenie w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w Rzeszowie oddalił wniosek powódki A. L. o zwolnienie od obowiązku uiszczenia kosztów sądowych. W uzasadnieniu tego rozstrzygnięcia ustalono, że powódka wraz z mężem jest właścicielką domu o pow. 130 m² posadowionego na działce o pow. 15 arów i nieruchomości rolnej o pow. 1,64 ha. Pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym wraz z mężem i trojgiem małoletnich dzieci. Źródłem dochodów rodziny jest wynagrodzenie męża w kwocie 2.542,65 zł netto miesięcznie, przeznaczone w całości na zaspokajanie jej potrzeb. W dniu 25 października 2013r. powódka otrzymała tytułem zadośćuczynienia kwotę 12.000 zł, którą w całości przeznaczyła na opał, zaległe długi i bieżące potrzeby. Biorąc te wszystkie okoliczności pod uwagę oraz posiłkując się poglądami judykatury na instytucję zwolnienia od kosztów sądowych Sąd Okręgowy uznał, że opłata od pozwu w wysokości 4.000 zł oraz dalsze koszty postępowania nie przekraczają możliwości finansowych i majątkowych rodziny powódki i dlatego jej wniosek na podstawie art. 102 ust. 1 u.k.s.c. - oddalił.

W zażaleniu na powyższe rozstrzygnięcie powódka podniosła zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i błędne przyjęcie, że uiszczenie opłaty od pozwu w wysokości 4.000 zł oraz dalszych kosztów postępowania nie przekracza możliwości finansowych i majątkowych rodziny powódki.

W oparciu o powyższy zarzut wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia i zwolnienie jej od kosztów sądowych w całości.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Sąd Apelacyjny podziela powołane w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia zapatrywania prawne na instytucję zwolnienie od kosztów sądowych, według których, instytucja ta powinna służyć osobom najuboższym a jej stosowanie powinno być ograniczone do sytuacji wyjątkowych. Poza sporem jest i to, że koszty sądowe nie powinny być traktowane jako należności drugorzędne, których uiszczenie nastąpi ewentualnie, w miarę posiadania przez stronę wolnych środków.

Rzecz jednak w tym, aby wszystkie te uwagi, dotyczące wykładni przepisu art. 102 ust. 1 u.k.s.c., zostały należycie odniesione do okoliczności konkretnej sprawy. Rozpoznawanie wniosków o zwolnienie od kosztów sądowych powinno, bowiem opierać się na podejściu pragmatycznym, unikającym skrajności i uwzględniającym na ile to możliwe realia konkretnej sprawy. W tym duchu utrzymane jest również powołane w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2012r. V CZ 156/11. Mowa jest tam o tym, iż twierdzenie, że środki uzyskane tytułem zadośćuczynienia nie mogą być w ogóle brane pod uwagę przy ocenie możliwości poniesienia przez stronę opłaty sądowej, nie ma usprawiedliwionych podstaw i że to konkretna sytuacja decyduje, czy i w jakim zakresie, strona może przeznaczyć znajdujące się w jej dyspozycji środki majątkowe na pokrycie opłaty sądowej bez uszczerbku w zakresie koniecznego utrzymania jej i najbliższej rodziny (art. 101 i 102 u.k.s.c.). W odniesieniu do powódki rację ma Sąd Okręgowy przyjmując, że powódka licząc się koniecznością poniesienia kosztów sądowych winna była na miarę swoich możliwości przygotować się do tego. Z drugiej jednak strony, pamiętać trzeba o przeznaczeniu zadośćuczynienia, które winno służyć łagodzeniu skutków doznanej krzywdy. W przypadku rodziny powódki, gdzie cały dochód przeznaczony jest na zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych członków rodziny, nie było działaniem nieracjonalnym i pozbawionym rozsądnego przewidywania przeznaczenie przynajmniej części otrzymanego zadośćuczynienia na zaspokojenie tych potrzeb. Uwzględniając obie przedstawione wyżej racje należało dojść do wniosku, że powódka zasługuje na częściowe zwolnienie od kosztów sądowych – w zakresie określonym niniejszym postanowieniem. Udzielone zwolnienie tyczyć się będzie opłaty sądowej od pozwu a także dalszych opłat sądowych, których obowiązek uiszczenia może powstać w toku niniejszego postępowania (np. opłaty od ewentualnej apelacji).

Postąpienie powyższe zgodne jest również z takim oto zapatrywaniem, że ustanowiona w konkretnej sprawie bariera finansowa powinna uwzględniać równowagę (rozsądny związek proporcjonalności) między interesem państwa w pobieraniu opłat sądowych a interesem strony w dochodzeniu roszczeń w postępowaniu sądowym (por. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 26 lipca 2005r., Wybór orzecznictwa ETCP w sprawach polskich 2005r. nr 2 s. 75 – 89 a także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2010r. II PZ 2/10, LEX nr 58587).

Z tych względów zażalenie powódki częściowo uwzględniono na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. W pozostałej części, z podanych już wyżej względów podlegało ono oddaleniu, jako bezzasadne (art. 385 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c.).